

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מו.

עין משפט
נר מצוה

(א) וצ"ב קמט. (ב) וצ"ב קמט. (ג) וצ"ב קמט. (ד) וצ"ב קמט. (ה) וצ"ב קמט. (ו) וצ"ב קמט. (ז) וצ"ב קמט. (ח) וצ"ב קמט. (ט) וצ"ב קמט. (י) וצ"ב קמט. (יא) וצ"ב קמט. (יב) וצ"ב קמט. (יג) וצ"ב קמט. (יד) וצ"ב קמט. (טו) וצ"ב קמט. (טז) וצ"ב קמט. (יז) וצ"ב קמט. (יח) וצ"ב קמט. (יט) וצ"ב קמט. (כ) וצ"ב קמט. (כא) וצ"ב קמט. (כב) וצ"ב קמט. (כג) וצ"ב קמט. (כד) וצ"ב קמט. (כה) וצ"ב קמט. (כו) וצ"ב קמט. (כז) וצ"ב קמט. (כח) וצ"ב קמט. (כט) וצ"ב קמט. (ל) וצ"ב קמט.

הגהות מהר"י
לנרא

(א) תוס' ד"ה ונקנינהו כו' אכתימא פריך. ז"ל אמתניתין פריך:

מוסף רש"י

אגב אסיפא דביתיה. מפתי ביתא דמזכור לקרקע הוא ונקנינהו ק"ך שמתיה, לא ספיק דביניה סוף בית, הקנה לו ויהי אמת (ב"ב דף ט) סוף ביתו מקרקע, כדי שיבאס לו והיה השאה, ואילו לא אקנינהו יגלה לא הוה יבד ליה, דלא ליחייב באויסא דלואיסא (רשב"ם ב"ב טו) שהקנה לו כבוד קרקע כפיס צימו ואגב הקנה לו העמט בתורת הרשאה הפרוטת צ"ב (טו). אי נמי הך והמיק קרקע והקנה לו העמט כל מקום שם (טו). נפק לאפיה. הך נקנינהו עד תודין. שם מקום שהיה שמה ששטח לו העמט (ב"ב דף טו). מוה, קמט, כמס' נדה (לד) וכן שמו, ולא שמינן אמת דמטוס קנין וזממרו לו העמט, דכיון דנפק לאפיה שמינן דהיא העמט (רשב"ם ב"ב טו) ויש מפרשין מלי הדק, ומפרשין נמי שלא יחזק הן לעמט, ולא הוה, דכיון דכמז בהשאה וכל מלן דממעט ליה מן דלעקבלי ציון לזכר בן לזכרה, מינה שמינן דשלי שויה, מי מפרש (שם טו) כל הנעשה דמים באחר. כל סוגיא זו עד מו כ"ב שש ממלך לה נשתי בקדושת מו א-ג וזהו פירוש רש"י שם ולקף לנאן.

רבינו חננאל

וחזרו ואומר הרי פירות של מעשר שני שלך יהיו מחוללין על מעות שיש לי צבית וקנה המעשר הזה את המעות ואלא לחולין: **טעמא דאין צידו מעות.** דמדקמתי ואין צידו מעות ש"מ דלס היה צידו מעות שם צגורין לא היה אומר לו המנה לעשות כן אלא המעות הללו היה מוסר לחצירו ומקנה אותם לו במשיכה: **ופריק.** וחצירו זה פודה את המעשר: **דהכי עדין.** שאינה נראית ערמה כל כך להיפטר מן החומש: **דהוה ליה.** חצירו נוכרה לגבי מעשר וקרינן ביה (ממעשרו) פרט של אחרים: **נקנינהו** קרקע בחזקה ועמהן המעות ומשיחוק זה צקרקע יהיו המעות קנינות וכל בכל מקום שהן דמתן (קדושין דף טו). נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות כנסף צטטר וצחוקה וחצירו זה יאמר הרי פירות הללו מחוללין על מעות שיש לי צבית דהכי עדיף דהוה ליה נוכרה. והך קושיא לרז פפא לא מקשינן אלא אמתויה קא מתמה אמתני': **אינפל סאה זו.** נתעסק התנה וטרח להורות לנו שאילו לא הקנה לו לא היה נעשה אדם עומד צגורין ערוס אלא לאו ש"מ צגורין שאינו שלו אצל סודר יש לו ואפילו הכי הפירות כרין ליתן לו במתנה שאין המעות נקנין בחליפין: **ואף רז פפא דהר ציה.** מנאלי דלמיר מטבע נקנית בחליפין: **ואקנינהו לרז שואל.** שהיה הולך לנש כדי שיבאס לו שאילו לא הקנה לו לא היה נותנס לו מי שהפקדון אללו שאם יאבדו צדך יחזור רז פפא וימצעם לו: **אגב אסיפא דביתיה.** מפתי ביתו. אלמא מדלצטרין ליה לאקנינהו אגב קרקע ש"מ אין מטבע נקנה בחליפין: **עד תווח.** שם מקום: **וכן אמר עולא.** האי וכן לעיל קאי אפלוגמא דרז ולו: **תובטין אסור.** מעות שכנס ומזונותיהם: **מן לי דיניר מעות.** מן לי פרוטות צושה דיניר והדיניר אין עמה צדי אצל אני אעלה לך עד יוס פלוני יפה דיניר וטריסית. קס"ד דיניר יפה היוצא בצוהאה קאלמר וטריסית מעה

וחזרו ואומר הרי פירות של מעשר שני שלך יהיו מחוללין על מעות שיש לי צבית וקנה המעשר הזה את המעות ואלא לחולין: **טעמא דאין צידו מעות.** דמדקמתי ואין צידו מעות ש"מ דלס היה צידו מעות שם צגורין לא היה אומר לו המנה לעשות כן אלא המעות הללו היה מוסר לחצירו ומקנה אותם לו במשיכה: **ופריק.** וחצירו זה פודה את המעשר: **דהכי עדין.** שאינה נראית ערמה כל כך להיפטר מן החומש: **דהוה ליה.** חצירו נוכרה לגבי מעשר וקרינן ביה (ממעשרו) פרט של אחרים: **נקנינהו** קרקע בחזקה ועמהן המעות ומשיחוק זה צקרקע יהיו המעות קנינות וכל בכל מקום שהן דמתן (קדושין דף טו). נכסים שאין להן אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות כנסף צטטר וצחוקה וחצירו זה יאמר הרי פירות הללו מחוללין על מעות שיש לי צבית דהכי עדיף דהוה ליה נוכרה. והך קושיא לרז פפא לא מקשינן אלא אמתויה קא מתמה אמתני': **אינפל סאה זו.** נתעסק התנה וטרח להורות לנו שאילו לא הקנה לו לא היה נעשה אדם עומד צגורין ערוס אלא לאו ש"מ צגורין שאינו שלו אצל סודר יש לו ואפילו הכי הפירות כרין ליתן לו במתנה שאין המעות נקנין בחליפין: **ואף רז פפא דהר ציה.** מנאלי דלמיר מטבע נקנית בחליפין: **ואקנינהו לרז שואל.** שהיה הולך לנש כדי שיבאס לו שאילו לא הקנה לו לא היה נותנס לו מי שהפקדון אללו שאם יאבדו צדך יחזור רז פפא וימצעם לו: **אגב אסיפא דביתיה.** מפתי ביתו. אלמא מדלצטרין ליה לאקנינהו אגב קרקע ש"מ אין מטבע נקנה בחליפין: **עד תווח.** שם מקום: **וכן אמר עולא.** האי וכן לעיל קאי אפלוגמא דרז ולו: **תובטין אסור.** מעות שכנס ומזונותיהם: **מן לי דיניר מעות.** מן לי פרוטות צושה דיניר והדיניר אין עמה צדי אצל אני אעלה לך עד יוס פלוני יפה דיניר וטריסית. קס"ד דיניר יפה היוצא בצוהאה קאלמר וטריסית מעה

ונקנינהו נהליה אגב קרקע. ואז אצרימא פריך כדפיר' רש"י וי"ל דלדרז פפא פריך אי אמרת בשלמא דאין מטבע נקנה בחליפין מיירי שיש לו סודר ואין לו קרקע דהשתא לא הו ערטילאי אלא אי מטבע נקנה בחליפין ומיירי שאין לו סודר וגם ז"ל דמיירי צגורין שאינו שלו אכפל תנא כולי האי והדאמר והא עומד צגורין קתני לאו פרכא היא אלא מסיק למילתיה דמיירי דלית ליה קרקע וקשה דלקני ליה המעות צהודאה כמו שקנה רז מרי מרצא על ידי הודאמו של אסור צפרק מי שמת (צ"ב דף קמט). אע"פ שהיינו יודעין שלא היו שלו מחלה וה"ה צצריא מדקנינהו רז מרי אע"ג דלא הו צר ירושה: **א"ל ש"מ דאין מטבע נקנה בחליפין.** ומי"ד נעשה חליפין נמי איתומז דמלאינו נקנה כ"ש שלא נעשה ונטר עד הכא כדי להקשות לתרוייהו ולכך המתין נמי עד הכא לומר וכן אמר עולא וכו' אמר ר' אמי אמר רבי יוחנן משום דהך (ב) צרימא מסייע להו:

אידי ואידי בפרוטות. פירוש שולחני נתן לו פרוטות ובעל הצית משלם לו פרוטות וליכא עלייהו אורחא ולכך נעשה ונקנה בחליפין וא"ת ולימא שהשולחני נתן לו מעות ולא פרוטות וכן נראה שהרי כרין ליתן לפועלים ובעל הצית הקנה לו צקנין סודר הפרוטות צצציתו וי"ל דמן לי מעות בידו דצציתיה ואת אמתניז לך דיניר וטריסית: **וא"ל תני דיניר יפה.** דמשמע דיניר טוב וא"ת והיכי ס"ד דיניר טוב והא ממעות שיש לי צבית קתני וי"ל דמעות לאו היינו שמו של המטבע אלא כלומר ממטבעות שיש לי צבית ואית ספרים דלא גרסי צצרימא ממעות שיש לי צבית: **נעשה באומר זו הלוני עד שיבא בני או עד המפתח.** וא"ת נהי דשרי סאה צסאה צעד שיצא בני כו' סאה צסאמס כי הכא שנותן לו טריסית יומר אסור והו רביז גמור וי"ל

הכא אינו נתן לו אוחו מטבע עצמו שלקח אלא מין אחר דדמי למקח וממכר וה"ק כמו שמתור סאה צסאה דרך הלוואה צאומר עד שיצא בני משום סאה צסאה רביז דרצנן ה"ך דרך מקח וממכר אפילו סאה צסאמס מותר צאומר עד שיצא בני: **כל הנעשה דמים באחר ביון שובה זה נתיחייב זה בהצ"פ.** לרז דלמיר צכליו של קונה ה"פ כיון שזכה זה בעל החפץ במטבע נתחייב זה הלוקח צאונסי חליפין דכל היכא דלחיה ליליה הוא ולי ל"ג זה שני הכי פירושו כיון שזכה זה המוכר במטבע נתחייב איהו לשלם ללוקח החפץ שהוא חליפי המטבע וללוי דלמיר צכליו של מקנה הו פירושו אפכא דאי גרסינן זה שני הכי קאמר כיון שזכה זה הלוקח במטבע נתחייב איהו זה שני הכי קאמר כיון שזכה הלוקח במטבע נתחייב איהו זה שני הכי קאמר כיון שזכה זה המוכר בפי המוכר צהנאה שקבל ממנו הלוקח מטבע והדתנן (למקן דף ק). המחליף פרה ללוי הו פירושו המחליף פרה צהנאת קבלת חמור וכן החליף שור צפרה דבסמון: **ש"מ מיינה מטבע נעשה חליפין.** ואע"ג דמעות אינס קויות ה"מ סתמא אצל אי מפרש צתורת חליפין קני א"י אפי' צסתמא כיון דמחזיר לו המטבע צדך להחזיר הסודר קנו החליפין וא"ת והלא יאמר נשרפו חטיף צעלייה וי"ל דלא שכיח מילתא שיקנה המעות דרך חליפין דלא שכיח שיתן המוכר חפצו בחליפין מעות שאינס שוות המקח דדרך חליפין שאינס שוים מעות המקח ולא גזור רצנן כדלמיר צסמון גבי החליף דמי שור צפרה וצקנין סודר דשכיחא ליכא למיחש שמה יאמר לו נשרפו חטיף צעלייה דכיון דלא קיבל המוכר המעות טרח ומילל פן יסרב הלוקח ליתן לו המעות: **ופירי**

אם נתנה בעלים צתורת חליפין בחליפי שור ופרה כיון שמשך בעל הפרה את המטבע נתחייב בעל המטבע בכל אונסין שיולדו בחליפין מעמה אם מת השור מת לו אע"פ שלא משך כו'. אלמא קנה בחליפין של מטבע:

יא א מיי פ"ו מלכות מכה ה"ל א סגן עשין פז טו"ש"ע ח"מ ט' רז סעי' א וטע"ג: **יב ב מיי** שם ה"ל ז ופ"ג מהל' שלוחין וזמתינן ה"ל ז סגן שם טו"ש"ע שם סעי' ט ופי' קב סעי' א: **יג א טו"ש"ע** י"ד ט' קב סעי' ז:

לענין רש"י

קונטרס ר' קונניידר"ר. לקטש לצידי.

רבינו חננאל (המשך)

ליה דקיימ' לן אקני ליה מטלטלי אגב מקרקעי גבי מטלטלי כלומר כיון שגבה הקרקע זכה במטלטלין ואין יכול לחזור בו. פי' תווח שם מקום ומפורש במסכת נדה (נ"ג ע"ב) דאלו רב פפא לחזק ואמר ליכא צורבא מרבין הכא דליקבלינהו לאפיה וכו'. מחיב ר' אבא לעולא דאמר אין מטבע נעשה חליפין מהא דתני בתוספתא הרי שהיו חמוריו ופעוליו תובעין אותו בשוק ואמר לשולחני תן לי דיניר מעות ואפנטס ואני אעלה לך יפה דיניר וטריסית ממעות שיש לי בבית יש לו מעות בידו מותר אין לו אסור דיניר זה וזהו טריסית הוא דהנין בתוספתא אכל פועל קישות ואפי' בדינר כותבת אפי' בטריוסית ואי סלקא דעתך דאין מטבע נעשה חליפין הוה ליה הלוואה ואסור ליטול ממנו טריסית ששה יתר מדינר שנתן לו דהויה ליה רביית. ופריך' בפרוטות שנינו כלומר תן לי דיניר מעו'. [מעות] הללו פרוטות הן כיון אסימון שאין לו מטבע שקנינן כהונת מעות הרעות קנות את היפות ואומרינן אין דייקא נמי מולא קתני ואני פורע לך דיניר יפה אלא קתני תן לי דיניר מעות ואני אעלה לך יפה דיניר ששענין מינה דהכי אמר ליה תן לי דיניר מעות ואני אעלה לך פרוטות יפה דיניר טריסית. רב אשי אמר לעולם כדקתני וכיון דאית ליה מעות שרי נעשה כאומר לו עד שיבא בני או עד שאבצא מפתח דליה אגר נטר ליי וכל כי האי (ב) גוונא די ביד שרי אע"ג דטפי ליה דכי מקח וממכר דמי ושרי. ת"ש מהא דתנן בקידושין פ"א כל הנעשה דמים באחר וכו' פי' כל דבר שנעשה דמים לחפץ כגון דיניר כסף שנעשה דמים לטילת כיון שקיבל בעל הטלית את הדינר וזכה בו נתחייב בעל הדינר בטלית שכבר קנאה וצוהיה ברשותו ובכית בעל הטלית דיניר ש"מ דינר זה שהוא מטבע נעשה חליפין וקנה בעל הדינר את הטלית בחליפין.

(א) ע"י בטעה מקולט כן דהעיקר ל' דינו כי היכא דלא לחוק אסיפא דביתא הוא נפק לאפיה דלמיר רבא אקני ליה וכו' גבה מקרקעי גבי מוטללי ע"כ ויש מש"כ על דבר רבינו סוה: (ב) נראה דל' דה"ו די צד טו: